

Eesti Majandus

Tööstuse, kaubanduse ja rahanduse ajakiri

4. köide Tallinnas, teisipäeval, 4. märtsil 1924 Nr. 9 (53)

Sisu:

Broker: Kolmanda kaupmeeste üleriiklise kongressi resolutsioonidest

E. Juurik: Meie töökaitse

Võrdlevad andmed trantsiitveo kohta Venemaale ja Venemaalt

Sise- ja väljamaa kroonika

Teated ettevõtete tegevusest

Isiklikud teated

Raha- ja kaubaturu ülevaated

Ilmub kord nädalas

Wäljaandja: Eesti Majanduspoliitiline Selts, Tallinnas

Kaub.-tööstusline näitus-messe

Tallinnas, 14-25 juunini 1924. Osakonnad:

1. Tekstiil tööstuse saadused: riie, värvitud riie, valmisriided (üliskonnad), riidel väljaõmmeldud ja tikitud tšõd, kübarad, pitsid, kõrvnahad jne.
2. Nahatööstuse saadused: valmistehtud nahad, hobuseriistad, jalanoõud, reisirõõud, portefeullid jne.
3. Puutööstuse saadused: mööbel, punumise tšõd, puust valmistatud pakkimisematerjalid jne.
4. Masinaehitus ja mehaanika: a) jõumasinaid, b) tööstusmasinaid, c) põllutšõd- ja piimaasjanduse masinaid, veskid.
- 5) Liikumise abinõud: jõuvankrid (automobilid), sõiduvankrid, saanid, jalgrattad jne.
6. Metallitööstuse saadused: raua- ja lukusepatšõd, plekitšõd, tšõriistad.
7. Ehitusmaterjalid ja plaanid: a) puumaterjalid, b) telliskivi, tsement, lubi jne.
8. Kütteained: põlevkivi, turbas, kivisüsi, põlevad õlid jne.
9. Laevasõidu ja kalanduse tarberiistad.
10. Tselluloosi-, paberi- ja papitööstuse saadused: paberimass, paber, papp, paberist valmistatud tarbeasjad, raamatukõõlmine jne.
11. Spordi-, jahiriistad ja mänguasjad, dekoratsioonid ja pirotehnilised asjad jne.
12. Majapidamise- ja kõõgiriistad.
13. Elektritööstuse saadused ja elektrotehnika.
14. Savi-, keraamika-, klaasi-, sarve-, luu- ja harjatööstuse saadused.
15. Tubaka- ja paberossitööstuse saadused.
16. Trüki-, graafika- ja pševapilditööstuse saadused.
17. Kulla-, kella- ja graveerimistšõd.
18. Arstiriistad, optika, peeninstrumendid ja tervishoiu abinõud.
19. Muusikariistad.
20. Keemiatööstuse saadused: seebid, lõhnaõlid, kosmeetilised ja farmatšõitilised preparaadid.
21. Ümberitšõtatud põllutšõd saadused, sõõgi, joogi ja maitseained, piimasaadused, vorstid, munad, leib, kala, liha - puu ja aiavilja konservid jne.
22. Opevahendid, kirjutusmaterjalid, kunstmaali ehk joonistusitšõd, kirjastus, reklaom, statistika jne.

Parem võimalus kokkupuutum. väljamaa kaubandusilmaõõ.

Büroo: Tallinn, V. Viru uul. 12. Tel. 23-64

Märkus: Arvesse võttes et näitus-messel väljapanekud süstemaatilistelt osakondadesse saavad korraldatud palutakse ülesandmisi võimalikult varakult teha.

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE. KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aastas Emk. 1000.— Väljamaale Emk. 2000.—
poolesaastas „ 500.— „ „ 1000.—

Toimetus: Pikk tän. 40, Tallinnas, tel. 29-39 Talitus: Lai tän. 38, Graafiline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

4. köide. Tallinnas, teisipäeval, 4. märtsil 1924. Nr. 9 (53).

Sisu: Broker: Kolmanda kaupmeeste üleriiklise kongressi resolutsioonid. E. Juurik: Meie töökaitse. Võrdlevad andmed transiitveo kohta Venemaale ja Venemaalt. Sise- ja väljamõa kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated.

Kolmanda kaupmeeste üleriiklise kongressi resolutsioonidest.

Broker.

Hiljuti peeti Tallinnas kolmat üleriiklist kaupmeeste kongressi. See kongress oleks pidanud kaubanduse praeguseid küsimusi lahendama. Nende küsimuste ülesseadmine ning lahendamisteed oleks pidanud kongressil vastuvõetud resolutsioonides avaldust leidma.

Üldiselt võttes, on Eestis kaubandus pidanud arenema keerulisemates oludes praegusel ajal kui vanades riikides, sest peale suurele sõjale ja revolutsioonidele järgneva üleilmse majandusliku kriisi peab ta üleelama ka uue Eesti riigi tekkimise ajajärgu. Nii kui terve Eesti majandus nii ka kaubandus, kui üks tema harudest, peab saama uuesti rajatud. Kui on praegust tekkinud Eesti majandusline kriis, siis on ta tingitud mitte ainult üleilmsest majanduslisest seisakust vaid just ka sellest, et meil uuesti rajamistööd on kas valesti tehtud või on nii mõndagi veel tegemata jäetud. Just neid vigu ja tegemata jätmisi oleks võinud kaupmeeste kongress ära tähendada ja omalt poolt valitsusele ning rahvaesitusele soovisid avaldada, kudas asju parandada. Nagu kuulda, on kongressi ettekanded väga sisurikkad olnud, kuid kahetsemisväärt tagasihoidlikud on kongressil vastuvõetud resolutsioonid.

Tegelikus elus ei leidu vist Eestis äri-meest, kes ei kaebaks praeguste raskuste üle kaubanduslisel alal, tihti peale jääb mulje, et äri-meestele on majandusline kriis niisama kibedaks muutunud nagu seda valitsuse kriisid meie poliitikategelastele on olnud

vabariigi algusest peale. Siin kuulete kaupade üleliigsusest, kõikuvatest tollidest, krediidi puudusest, kodumaa tööstuse liig suurest kaitsest, liig kallist speditsoonist, välis-turgude ning informatsiooni puudusest, kaubalepingute puudulikkusest jne. Kui võtame nüüd need resolutsioonid, siis kannavad need sarnast tagasihoidlikkuse laadi, et nad tegelikkusele sugugi ei vasta. Need resolutsioonid räägivad isegi üksteisele vastu, seal seatakse üles vabakaubanduse põhimõte, kuid sealjuures asutakse seisukohale, et kodumaa tööstust tuleb kaitsta.

Esimese järgu elutarbete pealt tollide tõstmine, mis toob kaasa elukalliduse, leitakse kardetavaks ainult sisemisele rahule, kuid esimeses järjekorras toob ta kaasa majanduslike elu kangujäämise.

Mis puutub kaupade rohkusesse, siis soovitab kongress kaupmeestele omi ladusid üleliia mitte koormata ainult kodumaa tööstusele ruumi hoidmise suhtes, kuid palju tähtsam on see punkt, et praeguse kaubanduslike seisaku ajal on üldiselt soovitav mitte suuri kaubaladusid pidada, sest mida suurem firma likviditeet, seda kergem on temal majanduslist kriisi üle elada. Inglise majanduslised ajakirjad tuletavad kaupmeestele meele pea igas numbris, et suurte kaupade tagavarade hoidmine on kardetav, soovitav on ainult niipalju sisse osta, et jooksvaid turunduid rahuldada, sest kriisiaegsed hinnakoikumised on nii suured ja äkilised, et suurte tagavarade pidamine oma raskusega firmale suuri ootamatusi võib tuua.

Väliskaubandusse puutuvates resolutsioonides tuletatakse meele Eesti-Läti tolli-

uniooni, Eesti-Vene kaubalepingut, Londoni kaubanduslist attaché'd Rootsi esitust ning väljaveo tõstmise küsimusi. See pakub mulje, nagu oleks meie väliskaubanduse küsimused suuremalt jaolt kõik peale nende üksikult lahendatud. Täitsa kahesilma vahele on jäetud jooksva majanduslise informatsiooni kogumise küsimus, küsimus, mis kaupmeestele suure tegeliku tähtsusega, sest praeguse seisukorra edasikestmine on lihtsalt lubamata nähtus, nagu seda härra Kõstner Eesti Majanduses nr. 24, 1923. a. on küllalt selgitanud.

Kongressi resolutsioonid Londoni kaubanduslise attaché ja Rootsi esituse kohta on ainult üks osa tervest majanduslise informatsiooni küsimusest, mida lahendada tuleb, kuid tervet küsimust tuleks otse põhipanevalt rajada. Ekslik oleks arvata, et selle küsimuse lahendamine kuulub tulevase kaubanduskoja kompetentsi. Kui nii arvata, siis oleks võinud terve kongress piirata ainult kaubanduskoja asutamise küsimuse arutamise. Samuti ekslik on ka oletamine, et majanduslise informatsiooni kogumine jääb kaubanduskoja hoolde. Kaubandustööstuskoda on ainult professionaalorganisatsioon, ja kui niisugune ei saa ta riiklise majanduslise informatsiooni koguja kohusi täita, sest majandusline informatsioon riiklike tähtsusega on välispoliitiliseks materjaliks ja, teiseks, on koja raamid selleks piiratud, et terve riigi majanduslisi huvisid jälgida ning kaitsta. Majanduslise informatsiooni kogumine on kõige pealt valitsuse ülesanne. Seda ülesannet peaks valitsus kiires korras täies ulatuses täitma hakkama, sest seda kohustab Eesti praegune ning tulevane majandusline käik. Geograafiliselt on Eestil rahvusvahelises kaubanduses etendada suur osa, see on transiitkaubandus Ida ja Lääne vahel, mida võib ajakohasele kõrgusele tõsta ainult hea konjunktuuri loomise teel, kuid konjunktuuri võib saavutada hea informatsiooni abil.

Teiseks on laialdast ja asjalikku informatsiooni hädasti tarvis nii sise- kui väljamaalt just terve rahvamajanduse ümbermoodustamise hõlbustamiseks. Teisiti kestab meil veel kaua sisseveo ülekaal. Kolmandaks nõuab majanduslise kriisi lahendamine informatsiooni kogumise küsimuse otsustamist rutemalt kui harilikudel aegadel. Just kriisi ajal on informatsiooni tarvilikkus põnev ja see põnevus peaks seda enam kaupmehi sundima endi tähelepanu asja peale juhtima. Rootsis ja Inglismaal

kaubanduslise esituse pidamine on terve küsimuse ainult osaline lahendamine, kuid seni kui informatsiooni kogumise ja juhtimise keskkohat loomata, talitavad meie paljud saatkonnad ning konsulaadid informatsiooni alal omapead ja nii kaua kui ei ole ka asutust, kes neid sellel alal juhataks ja kontrolleriiks, jääb palju tööd tegemata. Nii arvavad praegu mitmed saadikud ja konsulid, et nemad nii väga palju ära teevad majanduslise informatsiooni alal, kuid igale teadjale on sarnased seletused ainult lapselikult süüta asjatundmatuse avaldusteks, ja kahju on, et praegu tuleb meie esitusi väljamaal ajalehe veergudel hinnata. Sarnane nähtus ei räägi Eesti välisesituste hea nime kasuks, sest avalikkus sel alal ei ole mitte soovitatav. Võõrad pealtvaatajad imestavad, miks Eesti mittevastavaid isikuid välja saadab.

Riigiteenijate kvalifitseerimine peaks sündima kabinetisel teel, iseäranis tähtis on see välisesitajate suhtes. Väljamaalased otsivad iga võõra riigi kohta nii kui nii juba negatiivseid motiive ja välisesituse ülesanne on neid ümber lükata, kuid ta ise ei tohi mitte üheks negatiivseks teguriks tembeldatud saada väljamaalaste silmas.

Krediidikohta avaldab kongress ainult ühte soovi, et määratagu laenuprotsendi ülemmäär seadusandlises korras kindlaks. Juba üle poole aasta on krediidikoht küsimus üheks valusamaks olnud, kuid kongress läheb sellest nii lühidalt mööda. Tegelikus äris on kaupmeestele krediidikoht küsimus üheks kõige kibedamaks, nii on praegu päris loomuvastane kui kaupmehed oma kongressil selle lahendamiseks mingisuguste muude sammude astumist tarvilikuks ei leidnud peale ainsa soovi laenuprotsendi ülemmäär kindlaksmääramise.

Kongressist osavõtjatelt kuuleme aga, et ettekanded on olnud väga sisurikkad. Kui nii, siis tuleb ainult kahetseda, et resolutsioonide kokkuseadmisel on loiult talitatud.

Meie töökaitse.

E. Juurik tööhoolekandeministri abi.

Töökaitse ülesandeks on tingimiste parandamine mis endaga kaasa toovad suure arvu isikutele ülekohtu, viletsust ja puudust. Tuleb püüda töölisi haiguste ning õnnetusjuhtumiste eest kaitsta, vanadele ja töövõimetuile toelust muretseda, tööpuuduse vastu

võidelda, tööaega reguleerida ja seadustega äramäärata, noori ja naistöölisi eriti kaitsta ja vajalikke eluvõimulisi kindlustavaid tööpalke kindlustada.

1. Töökaitse seadusandlus. Meil Eestis on töökaitse korralduse aluseks endised Vene seadused. Olulisema osa neist moodustavad sotsiaalkinnitamise seadused. Sotsiaalse kinnitamise esimese osana võiks nimetada haiguste vastu kinnitamist. Senini on maksev olnud ja nimetatud kinnitamist teostatud end. Vene haiguste vastu kindlustamise seaduse põhjal (Sead. k. XI. kõide II jagu III peat. 1912. a. väljaanne ühes 1917. aasta muudatustega). Selle seaduse alla kuuluvad peaaesjalikult eratööstuslised ettevõtted kui ka käsitöökodad. Seaduse teostamine sünnib haigekassade kaudu, millede arv praegu 32 peale ulatab. Haigekassad on kahetüübilised: üldised ja üksikute ettevõtete juures asuvad haigekassad. Praktika on näidanud et otstarbekohasemateks kui ka teguvõimsamateks tuleb lugeda üldiseid haigekassasid, mille tõttu just nende haigekassade asutamine esiplaanile tuleks tõsta. Üksikuid haigekassasid on mõeldav alles jätta ja edaspidi asutada ainult suuremate ettevõtete juures, kuna kõik teised haigekassad üldisteks ümber tuleksid luua.

Haigekassade, eriti üldiste, tegevus laieneb märksa ja muutub järjekindlalt suurejoonelisemaks. Juba on mitmed suuremad üldised haigekassad kassaliikmete ravitsemise kohustuse ettevõtjate käest enda korraldusse võtnud, nagu Narva, Tallinna, Rakvere ja Valga, kuna Tartu üldhaigekassa seda juba 1918. a. peale on teinud. Et asi alles noor ja kogemused väiksed, osalt ka seaduste puudulikkuse tõttu, tuleb neil haigekassadel esialgul majanduslist kitsikust üle elada, kuid aasta-aastalt, saadud kogemusi kasutades, paraneb olukord, näit. Tartu üldhaigekassas, kus eelmistel aastatel puudujääk oli, nüüd aga otstarbekohasema korralduse tõttu aasta aruanne tasakaalus on. Üldiselt oleneb haigekassade hea käekäik muidugi kogu riigi majanduselu arenemisest. Suuremad haigekassad sammuvad veelgi edasi — nii näit. Tallinna üldhaigekassa. Viimane organiseerib praegu apteegi avamist. Selle võimaldamiseks tuli ministriumil esineda apteekide seaduse muutmise seadusega. Loodetavasti leiab küsimus Riigikogus poolehoidu, nii et asi jaafavas mõttes otsustatakse. Loomulik on, et kogu haigekassade edu mitte üksi neist endast ei olene, vaid see võimalik on ainult tihedas

ühenduses vastavate järelvalveasutustega. Ei saa salata, et praegusel korraldusel ka oma puudusi on, mis peaaesjalikult seadusest endast olenevad. Nii näit. äratub väiksemate ettevõtjate hulgas pahameelt asjaolu, et haiguskindlustuse seaduse teostamise juures kõigi vastu mitte ühlast moodupuud ei tarvitata, sest selle seadusega kuuluvad ühed neist haigekassa alla, nimelt need mis töötavad 5 töölisega, kuna selle vastu ettevõtted, kus kaugelt suurem sissead on kuid ainult 3–4 töolist, haigekassa alla ei kuulu. Kuigi järelvalveasutuste poolt haigekassade alla on hakatud paigutama ettevõtteid kuni ühe tööliseni, ei saa küsimust muidugi rahuldatusks lugeda enne kui vastuvõtmist Riigikogus ja teostamist leiab uus haiguskindlustuse seadus, mille järele sundusliku kinnitamise alla suurema jao välisriikide eeskujul (Saksamaa, Poola, Läti, Inglismaa, Tšecho-Slovakia) kuuluvad kõik palgalised.

Uue haiguskindlustuse seaduse eelnõu ajalugu on õieti pikk, sest tema alguseks võib lugeda 1920. a., kui eelnõu esimest korda Asutavale kogule esitati. Sellest eelnõust on õieti õige vähe, õigemini ei ole midagi järele jäänud — sedavõrd on tema muudetud Asutava kogu komisjonides, I Riigikogu kom. ning paaril korral valitsuses, s. t. ministriumis. Lõppude lõpuks on ta hiljuti peale uute paranduste vab. val. uuesti esitatud ning loota on käesoleva aasta jooksul ta vastuvõtmist Riigikogu poolt, kuna tarvidus uue seaduse järele äärmine on.

Loomulik on sarnase seisukorra juures, kus uut seadust 3–4 aastat oodatakse, et ministriumis töö kannatab, sest uue seaduse ootel ei taheta vana seaduse alusel laiaulatuslisemat ette võtta, kuna see, võib olla, mõne kuu pärast kõik ümber korraldada tuleks.

Teiseks põlevamaks päevaküsimuseks tuleks lugeda riigiteenijate ja ametnikkude haiguste korral kindlustamist, kuna kõik eeltoodud käis eratöölise ja teenijate kohta. Kuigi juba 1920. a. peale maksma on pandud ajutised kodukorra määrused riigiametnikkude haiguste puhul kindlustamise kohta, ei saa asja siiski lõpulikult lahendamaks pida peaaesjalikult kodukorra määruste puuduliku konstruktsiooni poolest.

Ka siin tuleb mingit otstarbekohasemat korraldust luua, kusjuures loomulik on, et antavad kindlustuse normid mitte vähemad ei oleks, kui eratöölistel ja teenijatel, sest et see mitte õiglane ei oleks riigiteenijate vastu, kuna nende palgad mitte sedavõrd

rahuloldavad ei ole, et riiklist kindlustamist ära jätta võiks. Küsimuse lahendamine oleks mõeldav kahel viisil: 1) seniste kodukorra määruste ümbertöötamise kaudu ehk 2) riigiteenijate kinnitamine eriti nende jaoks asutatud haigekassade kaudu. Nendest kahest võimalusest tuleks kasutada muidugi otstarbekohasemat, teisest küljest aga odavamat.

Sotsiaalkinnituse teise osa alla võiks paigutada õnnetusjuhtumiste vastu kinnitamist.

Tänavu sügiseni oli maksev järgmine korraldus: Tööstusettevõtted, kus tegevuses üle 20 töölise jõumasinate juures ehk üle 30 töölise ilma jõumasinateta, olid kohustatud kinnitama enda töölisi vastava seaduse põhjal Balti ringkonna kinnitusseltsis. Kinnitamine sündis end. veneaegse seaduse põhjal Balti ringkonna kinnitusseltsis. Eesti ja Läti vabariikide tekkimisel tuli loomulikult asuda uue kinnitusseltsi asutamisele kuna end. tegevus piirkonnaks olid end. Eesti, Liivi ja Kuura kubermangud. Vastavate korraldustega loodi end. Balti ringkonna kinnitusseltsist Eesti töölise kinnitusühisus, kellele kõik end. seltsi Tallinna osak. varandused ja kohustused üle läksid.

Peale tähendatud kinnitamise on tööstusettevõtjad üksikult vastutavad õnnetusjuhtumiste puhul, mis töölisega neis ettevõtetes ette tulevad, kus alla eelpool tähendatud arvu isikuid tegevuses on. Kõigil teistel isikutel, kes mõnesugusel tegevusvõi tööalal viga on saanud, jääb võimalus nõuda ettevõtjalt kohtu teel. Käesoleva aasta sügisel võeti vastu Riigikogu poolt seadus, mille järele 1) laiendatakse kinnitavate töölise ringkonda ja 2) vähendatakse töölise arvu, millest peale kinnitamine sunduslik. Laiendus sünnib kokkukõlas töö-konverentsidel vastuvõetud tööstusettevõtte mõistega, kuna kinnituse alla kuuluvad kõik ettevõtted, kus töötavad üle 5 töölise.

Loomulik on, et ka siin tuleb asuda uue, eestipärase kinnitusseaduse väljatöötamisele peaaegselt selles mõttes, et õnnetusjuhtumiste puhul kinnitamist laiendada haiguskinnituse eeskujul kõigi palgaliste peale. Ühenduses sellega tuleb päevakorra Eestis töölise kinnitusühisuse organisatsiooni reorganiseerimine, kuna nimetatud ühisus senini juba iganenud alustel töötab ja omas tegevuses rahulolematust esile kutsub.

Võimalik on ka veel teise kinnitusühisuse asutamine vähemate ettevõtete jaoks,

kes läinud aasta augustikuul Riigi Teatajas avaldatud seaduse põhjal kinnitamise alla kuuluvad.

Üks esimese järgu tähtsusega küsimus on riigiettevõtete töölise kinnitamine õnnetusjuhtumiste vastu. Praegu maksivad seadused on kõigiti puudulikud, ja jätvavad ilma kindlustusteta suurema hulga riigitöölisi. Endised seadused olid kõik eriseadused üksikutele ministeeriumitele alluvate ettevõtete kohta, mis töötasid Vene valitsuse ajal. Kuna aga Eesti korraldus kaugelt lahku läheb end. Vene omast, ei ole nendel seadustel enam seda ulatust. Pealegi on need seadused laialipillatud. Kõike seda ühtlustada on mõeldud ühe üldise seadusega kõigi riigiettevõtete kohta.

Kuigi endisel ajal vigasaanud ja tööjõu kaotanud töölised seaduste põhjal eluülespidamist pensioni näol said, kaotas see aga olude tõttu palju oma eesmärgist, kuna pensionide summad ajajooksul rahakursi langemise tõttu nullini muutusid.

Ka siin tuli seadusandlisel teel seiskorda lahendada, nimelt selles mõttes, et seniseid pensionise vastavalt elukallidusele kõrgendada, mis teostamist leidis läinud aastal vastuvõetud pensionide lisamaksu seaduse näol.

Kõigi nende seaduste ja korralduste teostamise järelevalvajakaks on organiseeritud kinnitussõukogu ja kinnitusametid.

Tuleviku kavatsusena võiks veel kolmandat sotsiaalkinnitusharu nimetada: vanaduse, invaliidisuse ja töövõimetuse vastu kinnitamist. Senini ei ole sellel alal meil ühtegi korraldust ega seadust, ning on sellega täiesti uus ala. Ministeerium seab oma ülesandeks ka sellel alal vastava seaduse väljatöötamisele asuda, kuid ei pea seda otstarbekohaseks ette võtta enne, kui eelmised kavatsused enam vähem teostamist on leidnud, sest väga laialdased reformid toovad endaga kaasa ka suuri majanduslisi kulusi, millede tekitamine aga ühe korraga rahvamajanduslisest seisukohast võimalik ei ole.

Kuna sotsiaalne kinnitamine õieti üks ala on mitmes osas, praegused eriseadused iga osa kohta tingitud on nende kinnitamise liikide järkjärgulisest teostamisest, ei oleks enam tulevikus otstarbekohane iga kindlustusala kohta eriseadust maksma panna, vaid need kinnitamise harud tuleks koondada ühte seadusesse, ühise korral-

duse ja organisatsiooni alla, mis, nagu kalkulatsioonid näitavad, suuresti väljaminekuid vähendavad ja kinnitamist palju väiksema rahalise % lubavad ette võtta.

Sellele seisukohale on juba mitmed riigid asunud, nagu Poola, Prantsuse ja Ungari, ning neis riikides ongi juba välja töötatud üldised sotsiaalkinnituse seadused. Sama eesmärgi võtab ka ministeerium omaks ja, niipea kui selleks võimalused avanevad, asub selle teostamiseks.

Tööpuuduse vastu võitlemise küsimus on meil nüüd enda peale iseäraliku tähelepanu pööranud. Oma väikese rahvaarvu peale vaatamata ei suuda meie ometi kõigile korrapäralist tööd muretseda. Eestis on tekkinud kiht töötatöölisi. Et tööpuudus meil tõuseb, see kutsub välja tarviduse rohkem tähelepanelikult seda küsimust uurida, et leida kõige mõjuvamaid abinõusid selle sotsiaalse pahe kõrvaldamiseks. Küsimus on meil uus ja siin on veel vähe suudetud ära teha. Välisriikides, kus tööpuuduse vastu võitlemise küsimus juba enne ilmasõda enda peale tähelepanu äratas, on temaga võitlemiseks tarvitusele võetud mitmesugused abinõud. Tähtsamad neist on: 1) fakultatiivne või sunduslik tööpuuduse vastu kinnitamine; 2) toetuse ehk tasu andmine tööpuuduse puhul; 3) tööd muretsemine.

Kõigi ülesloetud tööpuuduse vastu võitlemise viisidest on kõige tegelikum töötatöölise eneste kinnitamine. Sunduslik kinnitamine on maksev praegu Austrias, Inglismaal, Itaalias, Luxemburgis ja Schveitsis. Sundusliku kinnitamise seaduse eelnõud on väljatöötamisel Saksamaal, Belgias, Chilis, Hollandis ja Poolas. Fakultatiivne kinnitamine on maksev Daanis, Hispaanias, Soomes, Prantsusmaal, Norras ja Tsheho-Slovaakias.

Ehk küll tööpuuduse vastu kinnitamist tuleb lugeda kõige mõjuvaks abinõuks selle nähtusega võitlemiseks, ei ole ta meil Eestis praegu läbiviidav. Kõigis välisriikides, kus maksev sunduslik või fakultatiivne kinnitus, kannab riik osa sellega ühenduses olevaid kulusid (Austrias, Suur Britanias, Saksamaal ja Soomes $\frac{1}{3}$, Poolas ja Luxemburgis $\frac{1}{4}$, Daanis, Belgias ja Hollandis 50% , Prantsusmaal 20% , Hispaanias 100%). Vaevalt võib meil, praeguse üldise majandusliku kriisi tõttu, riik neid uusi väljaminekuid enda kanda võtta. Niisama vähe läbiviidav on meil laialisemas ulatuses ka otsekohene toetuseandmine töölisele. Seda abinõu on meil võimalik tarvitada ikkagi ainult äärmistel juhtumistel. Et meil valit-

sev tööpuudus kannab akuut-iseloomu, sellepärast on otsekohene riikline abiandmine neis kohtades, kus häda kõigesuurem (Tallinn, Narva) praegu siiski tingimata tarvilik. Töötatöölisele tuleb elamisvõimalusi muretseda. Otsekohene abiandmine on mõeldav kahel viisil: 1) rahas, 2) toiduainete näol. Nendest kahest võimalusest tuleks kasutada muidugi otstarbekohasemat. Töö-hoolekandeministeerium valis viimase. Võiks veel kaalumisele võetud saada töötatöölise korterite, kütte ja riiete muretsemine. Sest tööta inimene ei tarvita mitte ainult toitu, vaid ka korterit, kütet ja riideid j. n. e.

Kõige ratsionaalsemaks ja meil läbiviidavamaks tööpuuduse vastu võitlemise abinõuks tuleb lugeda töösaamise võimaluste arendamine, mille all eestkätt tuleb mõista: a) ühiskondlike tööde organiseerimine erilise otstarbega, et vastu tulla töötatöölisele (riigi ja omavalitsuste poolt); b) Riigi kui ka omavalitsuste tööde reguleerimine sel kombel, et need tööd, millel mitte tähtsajalist iseloomu ei ole, lükataks edasi aja peale, kui märgata on tööstuse vähenemist, üldse teatud järjekindluse hoidmine tellimistes — anda neid siis, kui eratellimised vähenevad. Mitmes riigis on korraldatud erikomisjonid, kellede peale on pandud järelevalve tööturu seisukorra järele ja kokkukõlas sellega anda ühiskondlike tellimisi ja ühiskondlike tellimiste kokkukõlastamine viimasega (Kanaada, Soome, Prantsusmaa, Schveitsi); c) abinõud, mis sihitud tööstuslike töö ülalhoidmiseks:

- 1) kaitsetollid;
- 2) väljaveo toetamine: krediidid eksporttööstusele;
- 3) laenuid tööstusettevõtetele, maksude kergendused, raudteetariifide alandamine.

Töö-hoolekandeministeerium loeb ühiskondlike tööde organiseerimist kõige õigemaks ja loomulikumaks tööpuuduse vastu võitlemise abinõuks. Praegu on sellel alal kavade kokkuseadmine käsil ja kõige ligemal ajal asutakse nende teostamisele neis linnades (Tallinn, Narva, Tartu) kus tööpuudus kõige suurem. Otsekohest abiandmist kavatakse ministeerium ettevõtta ja seni jätkata, kui võimalik ei ole töölisele tööd muretseda.

Töökaitse seadusandluse alal on eriti tähelepanu leidnud põllutöölised. Nende tööaja ja palgaolude korraldamiseks on võrdlemisi lühikese aja jooksul kaks seadust välja antud, 13. sept. 1919. a. ja 1. nov. 1921. a. Kahjuks peab aga konstaterima,

et tähendatud seadused eeldatud soove ei rahuldanud ja nende elluviimisel tulid sarnased äravõitmata takistused ette, mis nende revideerimise mõõdapääsematuks teevad. Põhjus peitub nimelt ebaõnnestanud segakomisjonides, kes põllutööliste palka ja tööaja kestvust kindlaks pidid määrama. Need komisjonid seisavad koos võrdsest arvust tööandjate ja töövõtjate esitajatest. Et aga nii töövõtjate kui ka tööandjate rühmad igaüks kindlate nõudmistega esinesid ja oma arvamiste juure jäid, siis ei saanud komisjonid, milles erapooletud liikmed puudusid, mingisugusi otsusi teha. Sellepärast ei annud need seadused mingisugust tagajärge. Segakomisjonid huvitasid sedavõrd vähe tööandjaid kui ka töövõtjaid, et tänava aasta pea kõigil pool valimistest osavõtmine nii väike oli, et pea igalpool komisjoni liikmed valimata jäid, ja üleriiklist segakomisjoni ei olnud võimalik kokku kutsuda. Nüüd kavatakse ministeerium seadust üleriiklise kui ka maakonna segakomisjonide kohta muuta ja tööpäeva pikkuse ja palga alammäärad seadusandlises korras kindlaks määrata.

Tähtsa osa töökaitse seadusandluse alal etendavad rahvusvahelise töökonverentsi poolt vastuvõetud konventsioonid. Sest ajast, kui Eesti 1921. a. septembris Rahvasteliitu vastu võeti, algas osavõtmine rahvusvahelisest töökaitse seadusandlikust tööst. Kohe oktoobris 1921. a. saatis valitsus Genfi 3. rahvusvahelisele töökonverentsile delegatsiooni Versailles'i lepingus ettenähtud koosseisus. Ka kõigist järgnevatest konverentsidest on igakord osa võetud.

Eestis on kõik töökonverentsi seni vastuvõetud konventsioonide eelnõud ratifitseeritud, peale kahe.

Ratifitseeritud on järgmised konventsioonid:

I. Töökonverentsil Washingtonis 1919. a. v. v. konventsioonide eelnõud (R. T. Nr. 141/142-1922. a.).

- 1) tööpuuduse kohta,
- 2) naiste õitöö kohta,
- 3) laste vanaduse alammäära kohta, millest peale neid tööstustööde juures tarvitada võib.
- 4) laste õitöö kohta tööstuses.

II. Töökonverentsil Genfis 1920. a. v. v. konventsioonide eelnõud (R. T. Nr. 4/5-1923. a.)

- 5) Laste vanaduse alammäära kohta millest peale nende tööjõudu merelaevanduses tarvitada võib;

- 6) meremeestele töömuretisemise vahetaliituse kohta,

- 7) tööpuuduse eest kahjutasu maksimise kohta laevaõnnetuste korral;

III. Töökonverentsil Genfis 1921. a. (R. T. Nr. 104/105-1922. a.) v. v. konventsioonide eelnõud.

- 8) põllumajanduse töödese lastavate laste vanaduse kohta;

- 9) mäetööliste ühinemise ja kvaliteetisiooni õiguste kohta;

- 10) tasumaksude kohta õnnetusjuhtumiste puhul põllumajanduses;

- 11) finavalge tarvitamise kohta maa-leritöödes;

- 12) alaealiste vanaduse alammäära kindlaksmääramise kohta, millest peale lubatud on kütjatena ja söetöölisena tööd teha;

- 13) laevadel töötavate laste ja alaealiste sundusliku arstiliku järelevaatuse kohta;

- 14) nädala puhkepäeva kohta tööstustettevõtetes.

Ratifitseerimata on konventsiooni eelnõud:

- 1) Tööaja piiramise üle tööstustettevõtetes 8 tunniga päevas ja 48 tunniga nädalas;

- 2) naiste töötamise kohta enne ja pärast sünnitamist.

Neid viimaseid kahte konventsiooni eelnõud ei ole ratifitseerinud ükski suurriik. Esimest on senini ratifitseerinud ainult Kreeka 17. nov. 1920. a.; Rumenia 13. juulil 1921. a., India 14. juulil 1921. a., Tšecho-Slovaakia 24. aug. 1921. a. ja Bulgaria 14. veebr. 1922. a., teist veel vähem arv riiki.

Ka meil asus V. V. poolt 1922. a. moodustatud ministeeriumivaheline erikomisjon, millest osa võtsid töö-hoolekande, kohtu- ja kaubandus-tööstusministeeriumite esitajad nende konventsiooni eelnõute ratifitseerimise kohta eitavale seisukohale. Esimese kohta sellepärast, et meil võimalik ei ole kõigi tööhäruude peale 8 tunnilist tööpäeva laiendada (transport) ja teise kohta sellepärast, et tervishoiu nõukogu arvamise järele Eesti naise tugeva füüsilise seisukorra juures ei ole põhjust toetuse andmiseks 6 nädalat enne ja pärast sünnitamist, vaid oleks küllalt 4 nädalat enne ja 6 nädalat pärast sünnitamist.

Eestis on küll ajutise valitsuse deklaratsiooni põhjal 16. nov. 1918. a. 8 tunniline tööpäev, kui 1917. a. revolutsiooni saavutus,

tegelikult üldist tunnistamist leidnud, kuid deklaratsiooni ei või ikkagi seaduseks lugeda ja sellepärast peaks kaalumisele võetud saama, kas mitte otstarbekohane ei oleks tööaja pikkust seadusega kindlaks määrata.

Konventsiooni ratifitseerimine kohustab meid oma seaduseandlust kokkukõllasse viima tema põhimõtetega. Selle ühtlustamise mõttes on ka meil väljatöötatud ja riigikogule esitatud järgmised seaduse eelnõud :

Seaduse eelnõu naiste, laste ja alaealiste töö kohta tööstusettevõtetes (on praegu riigikogu töökaitse komisjonis III lugemisel);

Seaduse eelnõu puhkepäevade kohta tööstusettevõtetes ja

Seaduse eelnõu tinavalge tarvitamise kohta maalritöödes (mõlemad läbivaatamata).

Väljatöötamisel on :

Seadus laste ja alaealiste töö kohta merilaevadel.

Teistest töökaitse alal maksma pandud seadustest võiks veel nimetada järgmisi: rahatrahvide ärakaotamise seadus (R. T. nr. 112-1921 a.; kinnituskogude ja ametite seadused (R. T. nr. 77/78-1920. a.); kinnituseaduste muutmise seadused (R. T. nr. 26/27-1920. a. ja R. T. nr. 106-1923. a.); määrus töökaitsekomissari kohta (R. T. nr. 8-1918. a.); seadus karistamise korra kohta töökaitseaduste rikkumise pärast (R. T. nr. 67-1922. a.); määrus vanematenõukogude kohta (R. T. nr. 6-1919. a.); Pensionide lisamaksu seadus (R. T. nr. 1/2-1923. a.).

Kavatsusel on välja töötada :

Seadus merimeestele töömuretsemise vahetalituse kohta.

Seadus laevaõnnetuse korral tööpuuduse eest maksetava kahjutasu kohta ja

Seadus tööinspektsiooni kohta.

2. Tööstuse järelevalve.

Töökaitseaduste järelevalvajak on eriametkonnad - töökaitsekomissarid. Töökaitsekomissarid seisavad vanema töökaitse komissari juhatuse all.

1918. a. lõpul, mil töökaitse ametnikkude kohad asutati, olid ametis kolm komissari, kelle asupaikadeks olid Tallinn, Tartu ja Narva. Nende tegevuse ühtlustajaks ja korraldajaks oli vanem töökaitsekomissar. Komissarid tegutsesid algul täiesti oma äranägemise ja südametunnistuse järgi, kuna ülemineku ajajärgu algul kohe kindla programmi ehk tegevuskava väljatöötamine

raskendatud oli. Pealegi olid kaotsi läinud igasugused endiste Vene vabrikuinspektori arhiivid. Tegevust algades sai hakatud välja töötama ka kindlamat tegevuskava, mis veel praegust edasi kestab. 1919. a. suurendati komissaride arvu viie peale - üks komissariaat asutati Tallinnas juure ja teine Viljandi. Seadusandlisel teel seati järelevalve alla ka riiklikud ettevõtted ja asutused, mille tõttu üks komissariaat juure asutati riiklike ettevõtete järelevalveks.

Töökaitseaduste laiendamise tõttu (põllutöölise töökaitse seaduste 7 peatüki alla seadmine, haiguskinnituseaduse laiendamine jne.) kasvas järelevalve alla seatavate ettevõtete arv. Olemasolevatel komissaridel kasvas töö üle jõu ja tuli komissaride arvu veel suurendada. 1922. a. asutati juure Pärnu, Valga-Võru-Petseri, Haapsalu ja Paide jaoskonnad. Üldse tõusis komissaride arv 10 peale.

Töökaitse ala laienes järgmiselt :

1919. a. lõpul.

Komissarisid - 6.

Ettevõtteid järelevalve all - 459.

Töölisi ettevõtteis - 29.401.

1920. a. lõpul.

Komissarisid - 6.

Ettevõtteid järelevalve all - 505.

Töölisi neis ettevõtteis - 33.799.

1922. a. lõpul.

Komissarisid - 10.

Ettevõtteid järelevalve all - 936.

Töölisi neis ettevõtteis - 35.506.

1923. a. novembrikuu lõpul.

Komissarisid - 10.

Ettevõtteid järelevalve all - 1826.

Töölisi neis ettevõtteis - 44.263.

Viimasel ajal on järelevalve alla seatavate ettevõtete arv jällegi kiirelt kasvama hakanud, nimelt väiketööstuse järelevalve alla seadmise läbi, mille tõttu mitmes suuremas jaoskonnas töö üle jõu ähvardab kasvada.

Järelevalve alla seatavate ettevõtete arvu kiire kasvamisega ei käi kaasas sama jõudsalt tööliste arvu kasvamine. See on tingitud sellest et viimasel ajal järelevalve alla seatakse väiketööstuslikud ettevõtted ja et tööliste arv suuremais ettevõtteis vähenema on hakanud.

Võrdlevad andmed transiitveo kohta Venemaale ja Venemaalt.

Allpool toome kaks näitlikku tabelit Venemaa transiitveo arenemise kohta 1920–1923. aastatel:

Venemaale on transiidina raudteed mööda Narva ja Irboska jaamade kaudu kaupasad saadetud (arvud vagunites):

Kuud	1920. a.	1921. a.	1922. a.	1923. a.
Jaanuar	—	899	2008	52
Veebruar	—	578	1929	165
Märts	—	921	6009	1695
Aprill	—	2370	5673	764
Mai	862	3280	4675	187
Juuni	536	2082	1595	96
Juuli	591	1218	437	175
August	231	1144	522	208
September	351	2273	292	207
Oktoober	334	448	269	114
November	485	1125	180	256
Detsember	580	2338	237	118
Kokku	3970	18.676	23.826	4037

Nõukogude Venemaalt on raudteed mööda Eestisse tulnud (arvud vagunites):

Kuud	1920. a.	1921. a.	1922. a.	1923. a.
Jaanuar	—	—	231	50
Veebruar	—	—	128	614
Märts	—	35	370	1121
Aprill	—	26	543	1700
Mai	121	74	220	901
Juuni	15	78	83	522
Juuli	26	50	118	528
August	—	82	294	505
September	118	86	287	199
Oktoober	41	97	118	404
November	26	55	204	942
Detsember	7	210	163	1707
Kokku	354	793	2759	9193

Järgnevas tabelis toome kokkuvõtte laaditud vagunite arvu üle mis Venemaale saadetud ja sealt tulnud:

Siht	1920. a.	1921. a.	1922. a.	1923. a.
Venemaale saadetud	3970	18.676	23.826	4037
Venemaalt tulnud	354	793	2759	9193
Kokku	4324	19.469	26.585	13.220

Nendest tabelitest on näha, et Venemaale on kõige enam kaupasi saadetud 1922. aastal, kus üleantud vagunite üldarv 23.826 peale näitab, järgmisel aastal langeb see juba 4037 vaguni peale.

Venemaalt aga sisseveetud on kaupasi 1923. a. ja nimelt 9193 vagunit.

Kokkuvõttest (tabel nr. 3) võib näha, et kõige elavam kaubaliikumine on olnud 1922. aastal, millele järgneb 1921. aasta. Kolmandale kohale jääb läinud 1923. aasta, kus vagunite arv 13.220 peale alaneb.

Bibliograafia.

Tähtsamad majanduslised kirjutused Eesti ajakirjanduses.

Kas peab Lõuna-Eesti saama Riia kaubanduskoloniiks? „Kaja“, 25. veebr. 1924, nr. 54.

Ins. J. Podsolov. Tööstuskriis kestub. „Pvliht“, nr. 55 ja 57–1924 a.

K. Luls. Oelergiebigkeit der Brennschiefershichten. „R. Bote“, nr. 46–47/1924. a.

Eesti Panga äriseis 1. jaanuaril. Kaubalaevastiku edendamise peale tuleks rohkem tähelepanu pöörata. „Kaja“, 27. veebr. 1924, nr. 56.

Lõuna-Eesti majanduslise arenemise tarvidusest. Tartu ja Peipsi sadamate tegevusest läinud aastal. „Postim.“, 26. veebr. 1924, nr. 56.

Prof. Dr. E. Berendts. Linnade tulude allikatest. „Majaomanik“, 28. veebr. 1924, nr. 16 (8).

C. v. Kugelgen. Die Landwirtschaft und Industrie im Wirtschaftsleben Finnlands. „R. Bote“, nr. 49 ja 50–1924. a.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„E. Poltsileht“ nr. 7 (115) — 23. veebr. 1924. Administratiiv — õigusline aegkiri.

„Põllumees“ nr. nr. 1, 2 ja 3 — 1924. a. Rahvalik põllumajandusline ajakiri.

„Majaomanik“ nr. 16 (8) — 28. veebr. 1924. Majaomanikkude seltside liidu ja Tallinna majaomanikkude seltsi väljaanne.

Kroonika.

Eesti.

Gipsi vedu Soome.

Läinud nädalal saadeti Gahlbæcki kontori kaudu 7 vagunit Irboska gipsi aurik „Poseidoniga“ Soome.

Kaubandusline läbikäimine nõukogude Venemaaga.

6-13. veebruarini on Eestist raudteed mööda nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupe:

40 vagunit paberit, kaal 499,7 tonni ja 3 vagunit viljakaitse uksi.

2. Transiitkaupe.

6 vagunit heeringaid, kaal 86,5 tonni; 3 vag. teed, kaal 29,7 tonni; 7 vag. võitunnide laudu, kaal 34,3 tonni; 8 vag. segakaupa, kaal 88,6 tonni; 9 platvormi korgipuu pakke, kaal 80,3 tonni; 7 vag. bukspuust võitunne, kaal 91,6 tonni; 1 vag. garpiust, kaal 15,5 tonni ja 4 vagunit nahaparkimise ekstrakti, kaal 63,8 tonni.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Eestisse tulnud:

73 vagunit rukist, kaal 1183,5 tonni; 83 vagunit lääitse, kaal 1358,7 tonni; 33 vag. linu, kaal 314,7 tonni; 22 vag. kaeru, kaal 294,7 tonni; 24 vag. lina-seemet, kaal 393,0 tonni; 19 vag. parkimata loomanahtu, kaal 116,1 tonni; 2 vag. kaltsusi, kaal 15,2 tonni, 4 vag. päevalillekooke, kaal 65,6 tonni, 16 vag. hobusejõhve, kaal 113,6 tonni; 20 vag. vikke, kaal 328,2 tonni, 19 vag. erineid, kaal 294,8 tonni, 6 vag. päevalille seemneid, kaal 68,9 tonni; 1 vag. nisu, kaal 16,3 tonni; 30 vag. loomatoidu kooke, kaal 491,5 tonni; 1 vag. nisukliisi, kaal 12,2 tonni; 32 vag. takku, kaal 181,5 tonni; 14 vag. ube, kaal 227,8 tonni; 13 vag. puust hobuse looke, kaal 109,5 tonni; 1 tsistern petroleumi, kaal 12,8 tonni; 3 vag. linaseid räbalaid, kaal 23,3 tonni; 2 vag. tapetuid anesi, kaal 19,5 tonni; 1 vag. tapetuid kanasi, kaal 12,2 tonni; 1 vag. odratangu, kaal 16,5 tonni; 4 vag. linaseemnekooke, kaal 63,0 tonni; 2 vag. lina jäfiseid, kaal 15,1 tonni ja 1 vag. võid kaal 6,1 ton.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

6-13. veebruarini on Eestist raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

20 vagunit 246 elus sarvloomaga, 2 vag. loomaliha, kaal 2453 klgr.; 22 kasti küpsetatud leiba „Pain Normal“, kaal 1938 klgr.; 3 saadetust segakaupa, kaal 2681 klgr.; 5 kinnist vagunit ja 4 platvormi transiitkaupe, keel 58,9 tonni; 2 vag. tapetud sigadega, kaal 11,3 tonni; 1 saadetust kalevit, kaal 120 klgr.; 1 vag. vana rauda, kaal 15,5 tonni; 1 saadetust värsket kala, kaal 841 klgr.; 1 vag. tsementi, kaal 16,3 tonni ja 1 saadetust Lufferi mõõblid, kaal 2129 klgr.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mööda Valga kaudu Eestisse tulnud:

2 saadetust nahaparkimise ekstrakti, kaal 440 klgr.; 1 vag. rauda, kaal 1,7 tonni; 1 saadetust saharini, kaal 230 klgr.; 1 saadetust kriitit, kaal 583 klgr.; 1

saadetust raud purpasid kaal 444 klgr.; 2 saadetust miimesugust reisuksraami, kaal 222 klgr.; 1 tsistern petroleumi, kaal 14,1 tonni; 6 vag. paklaid, kaal 27,5 tonni; 1 saadetust saapatikke, kaal 640 klgr.; 1 saadetust linast riidet, kaal 409 klgr.; 2 vag. seemneotri, kaal 32,4 tonni; 1 saadetust kirjutuspaberit, kaal 476 klgr.; 2 saadetust klaaskaupa, kaal 919 klgr.; 1 saadetust riidet, kaal 439 klgr.; 1 vag. suhkurt, kaal 16,2 tonni, 1 vag. kartongpappi, kaal 10,6 tonni ja 3 vagunit segakaupa, kaal 9,4 tonni.

Kaubandusline läbikäimine Venemaaga.

14-22. veebruarini on Eestist raudteed mööda Narva ja Irboska kaudu nõukogude Venemaale saadetud:

1. Eksportkaupa:

48 vag. trükipaberit, kaal 598,3 tonni, 1 vag. viljakaitse uksi ja 1 Eestis parandatud Vene raudteede vedur.

2. Transiitkaupe:

12 vag. segakaupa, kaal 105,2 tonni; 39 vag. heeringaid, kaal 584,6 tonni; 1 vag. tuletitke, kaal 8,2 tonni; 6 vag. terastraati, kaal 82,2 tonni; 14 vag. parkimiseksrakti, kaal 227,6 tonni; 1 vag. kollast soola, kaal 10,8 tonni; 1 vag. aniliinvärve, kaal 8,8 tonni ja 12 vag. võitundri laudu, kaal 117,1 tonni.

Sama aja jooksul on nõukogude Venemaalt raudteed mööda Eestisse tulnud:

54 vagunit rukist, kaal 1062,7 tonni; 9 vag. vikke, kaal 147,8 tonni; 19 vag. erineid, kaal 309,3 tonni; 13 vag. kaeru, kaal 186,6 tonni; 71 vag. lääitse, kaal 1063,7 tonni; 7 vag. kuivatud nahku, kaal 47,7 tonni; 9 vag. linaseemet, kaal 146,1 tonni; 47 vag. loomatoidu kooke, kaal 748,2 tonni; 1 vag. nahakraami, kaal 963 klgr.; 2 vag. võid, kaal 26,3 tonni; 1 vag. masina osadega, kaal 446 klgr.; 10 vag. ube, kaal 165,9 tonni; 1 vag. odre, kaal 16,3 tonni; 3 vag. ristlikheinaseemet, kaal 48,1 tonni; 4 vag. tapetud anede ja ka seadega, kaal 50,8 tonni; 5 vag. parkimata nahku, kaal 30,7 tonni; 3 vag. tangu, kaal 49,2 ton.; 2 vag. segakaupa, kaal 10,3 tonni; 1 vag. põllutöömasinad, kaal 4,3 tonni; 5 vag. päevalille seemneid, kaal 51,9 tonni; 22 vag. linu, kaal 192,2 tonni; 29 vag. takku, kaal 164,0 tonni; 18 vag. hobusejõhve, kaal 151,3 tonni; 5 vag. õlikooke, kaal 81,9 tonni; 1 vag. puust hobuse looke, kaal 2,4 tonni; 4 vag. nisu, kaal 53,1 tonni, 1 vag. tairaid, kaal 16,3 tonni, 1 vag. timuti heinaseemet, kaal 16,0 tonni ja 1 vag. harjaseid, kaal 7,4 tonni.

Kaubandusline läbikäimine Lätimaaga.

14-21. veebruarini on raudteed mööda Valga jaama kaudu Lätimaale saadetud:

5 vagunit segakaupa, kaal 17,8 tonni; 1 saadetust kinolinte, kaal 8800 klgr.; 3 vag. atru, kaal 14,4 tonni; 6 vag. tapetud kodulinde (transiit Venemaalt), kaal 66,2 tonni; 1 saadetust tubakat, kaal 576 klgr.; 1 platvorm vabrikumasin osadega, kaal 1163 klgr.; 1 vag. Tartu vabriku telefoniaparate, kaal 2,5 tonni; 18 kasti küpsetatud leiba „Pain Normal“, kaal 1646 klgr.; 4 vag. 51 elus sarvloomaga (loomad saadeti Tšehhoslovakiassa), 2 vag. tapetud sigadega, kaal

26,7 tonni; 1 vag. loomaliha, kaal 6,4 tonni ja 1 saadetus puuvillast riief, kaal 1826 klgr.

Sama aja jooksul on Lätimaalt raudteed mõõda Eestisse tulnud:

3 vagunit nisu, kaal 49,1 tonni; 3 vag. heeringaid, kaal 42,7 tonni; 2 kohta sega klaaskaupa, kaal 366 klgr; 1 saadetus vabriku masinaid, kaal 340 klgr. 1 tsistern bensiini, kaal 10,4 tonni; 1 vag. takku, kaal 7,1 tonni; 1 saadetus trükifähiti, kaal 566 klgr.; 3 vag. linaseemet, kaal 49,6 tonni; 1 saadetus villast lõnga, kaal 2086 klgr.; 1 koht piirituslakki, kaal 277 klgr.; 1 tsistern petroleumi, kaal 12,6 tonni ja 1 saadetus trükimasinaid, kaal 433 kilogrammi.

Väliskaubandus 1923. a.

Sissevedu väljaveost 3.620,3 milj. mk. suurem.

	Sissevedu. milj. mrk.	Väljavedu. milj. mrk.
Tera- ja jahv. villi, kartul, loomatoit	1 059,6	66,3
Toiduained-karjasaadused	7,6	664,0
Kala ja kalakaup	209,9	5,1
Muud toidu- ja maitseained, piiritus ja joogid	991,8	167,9
Elusloomad ja linnud	1,9	134,4
Nahk, nahakaup ja muud loomasaadused	289,6	82,2
Seemned ja elustaimed	53,1	25,9
Puu- ja puutööstuse saadused	53,2	1.397,0
Paber, paberikaup ja trükisõõd	239,0	590,2
Puuvill, lina ja muud kiudained	1.219,4	1.155,5
Tekstiiltööstuse saadused	1.172,5	1.065,7
Metallid	282,0	43,2
Metallikaubad	487,7	26,9
Põllutöömehinasid ja -riistad	330,4	18,6
Muud töö- ja jõumehinasid, transportabinõud	992,1	72,7
Instrumendid, aparaadid ja laskeriistad	198,3	37,8
Kivid, mullad ja nende saadused	188,5	96,9
Kivisüsi, koks ja põlevkivi	308,0	0,1
Õlid, rasvad, vaigud ja nende saadused	469,0	1,9
Väetisained	80,3	0,6
Keemiaained, värvid, apteegikaubad	585,7	57,8
Kunstikaubad, muusikariistad ja muud eelpool nimetatamata kaubad	112,7	1,3
Kokku	9.332,3	5.712,0

Maade järele:

	Sissevedu. milj. Emk.	Väljavedu. milj. Emk.
Argentiina	—	0,5
Belgia	218,4	513,1
Bulgaria	—	3,3
Daani	286,2	356,5
Danzig	383,5	67,8
Hiina	—	0,6
Hollandi	102,6	38,1
Inglismaa	1.841,0	1.946,8
Jaapan	—	18,2
Läti	344,8	460,7
Leedu	6,6	71,9
Norra	9,8	24,4
Prantsuse	53,1	83,4
Poola	7,6	0,3
Rootsi	297,7	574,3
Rumeenia	—	0,07
Saksamaa	4.760,6	614,1
Soome	298,3	481,0
Türgi	—	0,2
Vene	378,1	380,9
Venezuela	—	0,1
Ameerika Ühisriigid	341,3	73,2
Muud maad	2,7	2,5

Saksa.

Kivisõe sisseveost Saksamaale.

Läinud aasta teisel poolel on kivisõe sissevedu võrreldes esimese poolega märksa kahanenud. Tagavarade rohkus, tagasihoidlikkus ülemere ostude eest (lootes, et Ruhri toodang uuesti Saksasse pääseb), on siin arvatavasti kaasa mõjunud. Novembris on küll teatavat tõusu märgata, ilma et muudu uusi momente juure oleks tulnud. Tööstusliku konjunktuuri elavnemises võiks süte tarvidus alles hiljem järgneda: — Järgmine tabel näitab, kust kivisõet sisse veeti:

	Kivisõe sissevedu 1923. (1000 dz)				Nov.
	Jaan-Juli	August	Sept.	Okt.	
Briti	19.765	17.465	11.902	11.737	18 647
Czecho-slovakkia	1.343	516	104	237	
Poola Ülem Sileesia	10 774	4.714	3.793	2.884	
Mujalt	781	115	220	82	
Kokku	32.663	22.810	16.049	14.940	18.647

Tagasiminekut on eestkätt Poola-Ülem-Sileesiast märgata, kust 1923. esimesel poolel enam kui pool kogu sisseveost tuli. Samuti on vähenenud sissevedu

Inglismaalt. Siin näib sisseveo hulk uuesti selle määran langevat, kus ta enne Ruhri sündmusi asus.

Ametlikud teated kaubandustööstus- ministeeriumilt.

Läti.

Transiit. Riigi statistilise peavalitsuse andmetel, olj läinud aasta esimesel 9 kuul transiitkauba läbi-vedu Lätis: üldse 246 miljoni latfi suur, millest tooresaineid ja poolfabrikaate 113 miljoni eest, fabri-kaate 23 miljoni, toidu- ja maitsaineid 110 milj. latfi eest. Peatransiiteerid olid Poola ja Venemaa.

Väliskaubanduse bilans. Läänud aasia esime-
sel 9 kuul on sisse veetud mitmesugust kaupa 152,5 miljoni latfi eest, välja veetud aga 115 milj. latfi väärtuses. Tähtsam väljaveokaup on linad 33 ja pool milj. latfi, puumaterjal — 34 ja pool, ja või 8 milj. latfi.

Sisseveetud on suhkurt 10 milj. latfi eest, nisu-
(teravili) — 6 milj. lt., rukist — 5 milj. lt., heerin-
gaid — 3,5 milj. lt., tubakat — 2,7 milj. lt., ja nisu-
ga 1,7 milj. latfi eest.

Üldse on toiduaineid sisse veetud 35,5 milj. latfi eest, mis iga elaniku peale 25 latfi välja teeks. Too-
resaineid ja põllusaadusi on sisse veetud 36 milj. latfi eest, tekstiilsaadusi 30 milj. lt., metall — 24,5 milj. lt., ja keemiaaineid — 12 milj. latfi eest, (ligiar-
vatud ka superfosfaat).

Või väljavedu. Jaanuarikuul 1924. a. registree-
ris Läti põllumajanduse peavalitsuse kontrolli
4390 (läinud aastal 166 t. enam) tünni ehk 126409
kilogr. võid. Jaanuarikuul veeti välja 2322 tünni
ehk 123,292 kilogr.: Daanimaaale 49%, Inglismaale
20% ja Saksamaale 11%.

Läti pangad. Mõned Läti pangad on puutöö-
tusele laenu andmisega raskesse seisukorda jõudnud.
Kõikuvate puude hindade pärast väljamaa turul ja
halva aja tõttu, mis metsatõid takistab, jääb suur
osa müüdud puud metsades rajumata ja väljaveda-
mata.

Puukaupmehed on raskesse seisukorda sattunud
ja kisuvad selkombel ka Läti pangad, kes neid toet-
tanud, enesega kaasa.

Läti kaubandus Ameerikaga. Läti New-Yorgi
konsuli Lühle teadete järele, on läinud aasta sep-
tembrikuul Lättist Põhja-Ameerika Ühisriikidesse mit-
mesugust kaupa 334.782. dollari väärtuses veetud,
(kuna aga 1922. a. väljavedu Ameerikasse 39.056
dollari suur oli); Ameerikast on väljaveetud Lätisse
45.630. dollari eest. 1923. a. esimesel 9 kuul jõudis
sissevedu Lättist 3.456.935 dollarini, (ligi 17 mil-
j. latfi). 1922. a. esimesel 9 kuul aga oli 657.679 dol-
larit. Lähirääkimised on käsil Ameerika firmadega
Läti telliskivide sisseveo asjus, sest et ehitustööd
Ameerikas laialt arenemas on.

Piirituse monopol. Tänavu, jaanuarikuul on
riigi piirituseladust väljaantud 2.080.000 graadi pii-
ritust. Tagavaras on praegu veel üle 14 miljoni
g:adi.

Üldse töötavad Lätis 42 viinavabrikut, nendest
Liivimaal — 18, Kuuramaal — 20, ja Latgalias — 5.

Tänavu on piirituse monopolist ettenäha 3.800.000
latfi puhast sissetulekut

Leping Prantsusmääga. Töösturid pöörasid jäl-
legi valitsuse poole palvega kiirendada kaubalepingu
sõlmimist Prantsusmääga, juhtides tähelepanu selle
peale, et Eesti juba sarnase lepingu sõlminud. Liiv-
bavi börsekomitee nimetab mingisugust ebasoodsat
punkti Prantsuse-Eesti vahelises lepingus. Selle le-
pingu põhjal vaadeldakse Eesti kaubana ainult sar-
nast kaupa, mille juures kõigevähemalt 50% üldväärtu-
sest kohalike materjalide ja tööde palgaks langeb.

Vene väljavedu Läti kaudu. Vene on 1923. a.
välja vedanud Läti kaudu väljamaale: rukist 60.307
tonni, kaeru 42.169 tonni, linnakseid 11.063 tonni,
läästse 5.335 tonni, tatraid 5.543 tonni, vikke 5.122 ton-
ni, kukuruusi 1.737 tonni, otre 1.003 tonni, linaseemneid
1.602 tonni, laua latfiisi ja palke 20.587 tonni, tamme
parkeffi ja vineeri 2.116 tonni, lina ja takku
13.168 tonni, kanepit ja takku 957 tonni, naftat,
petroleumi ja bensini 2.973 tonni, kondijahu 2.347
tonni, kanamune 2.809 tonni, võid 2.496 tonni jne.,
üldse Venemaalt sisse veetud Lätisse väljaveoks
196.771 tonni mitmesugust kaupa.

Läti lõhekalad Londoni turul. Läänud aastal
tegid mõned Riia kaupmehed katseid Inglismaale
värsked Düüna lõhesi saata. Tagajärjed olid suure
nõudmist tõttu head. Lõhede eest makseti lshil. 6
pens. kuni 2 shil. 3 pens. naela eest (ligi 100 L. rbl.).
Läti konsulaat juhib firmade tähelepanu Londoni turu
peale. Lõhesi müüakse seal veebruarist peale kuni
augustikuuni.

Krediid linaseemnete ostmiseks. Ministrite ka-
binet on nõus 10 miljoni rubla protsendita laenuks
andma kõrgema headusega linaseemnete ostuks Läti
linakasvatajate varustamiseks kevadel linaseemnega.
Otsus tuleb küll veidi hilja, sest linaseemne kauple-
jad on juba väljaveoks palju seemneid ära ostnud.
On loota, et osa seemneid veel mitte ära saadetud
ei ole. Kuid siiski peaks ka sarnasel juhusel seem-
nete eest 400—450 L. rbl. puudast maksma, kuna aga
sügisel kõige paremaid linaseemneid 300 rbl. eest
osta võis.

Läti puudekaubandus. Nõudmist puude kohta
ei ole väljamaalt peaaegu sugugi. Hinnad on nii-
värd langenud, et paljud puutöösturid keelduvad
ostetud metsi kasutamast, kaotades selkombel oma
sissemakstud raha või jällegi valmistõttatud ja pandi-
tud puud pankade hoolde jättes. Pangad, kes puu-
töösturisi laialdaselt krediidiga toetanud, kannata-
vad tuntavaid kahjusid. Vähe loofust on, et seisu-
kord lähemas tulevikus paraneks.

Teated ettevõtete tegevusest.

A/s. „Atlanta“ üle on administratsioon sisse
seatud.

P.-k. „Estoonia“ eksport-tapameja on oma te-
gevusega aiganud

Tartu telefonivabrik, A/s., on viimasel ajal erilist tähtsust pööranud töövõime ja -väärtuse tõstmisele. Nii ehitas A/s. vabrikule läinud aastal uue hoone juure, mis võimaldas tehnilise sisseade suurendamist ja täiendamist mitmekümne uue masina võrra. Töövõime ja väärtuse tõttu suudab vabrik võistelda paremate ja tähtsamate väljamaa firmadega, mida tunnustab hiljutine Leedule täidetud tellimine (telefoni keskjaamad - kommutaatorid).

Ärikalender.

5. märtsil.

K/ü. „Vaba Maa“, korraline peakoosolek, kell 7 p. l., Tallinnas, Pikk t. 54.

8. märtsil.

Pärnu Krediit Pank, korraline peakoosolek, kell 6 p. l., Pärnus.

10. märtsil.

A/s. „Rotermanni tehased“, korraline peakoosolek, kell 5 p. l., Tallinnas, Jaama t. 1.

Tähtsamad vähempakkumised.

Meriasjanduse peavalitsus, 5. märtsil s. a. kell 10 homm. 1.200 t. kivisüti.

Riigi raudteevalitsus (Tallinnas, Tehnika t. 16), 5. märtsil s. a. kell 10 homm. - 20.000 pd. sepa-süsi.

Riigi raudteevalitsus, 17. märtsil s. a. kell 10 homm. - destilleeritud vett - 10 pd., dekstrinliimi - 62 pd., seepikivi - 2 pd., rohelist seepi - 640 pd., halli seepi tk. - 32 pd., loomasõrgu - 40 pd. ja keedusoola - 86 pd.

Uued seadused ja määrused.

Määrus kaupade väljaveo ja tollimaksude kohta. 25. Jaan. 1924. a. maksmapandud tariif II A. (R. T. nr. 4/5-1924. a.) muudetakse ja täiendatakse järgmiselt (klamrites endine tollimaks): § 2 p. 2-a ja b - seeporsad - ilma tollita (a-0,75; b-3,0 tk.); § 6 p. 3 - puuvillased ja poolvillased kaitsud - 0,02 (0,27); § 7 p. 2-a - raua-, terase- ja malmilaastud, vana raud ja teras - 0,0018 (sama); § 7 p. 2-b - vana malm - 0,05 (0,0018); § 7 p. 3-a - vana punanevask tk. - 0,60 (0,14); § 7 p. 3-b - vana valgevask tk. - 0,15 (0,14); § 7 p. 3-c - vana brons - 0,20 (0,14); § 7 p. 3-d - vase laastud ja puru, kus mitte üle 50% pisikesi vaseütkkisid ei ole - 0,06 (0,14); p. p. 3-a, -b, -c nimetatud vask kuni 30. juunini 1924. a. kaub.-tööstusministeeriumi tunnistuste põhjal - 0,05. Määrus hakkas maksma 20. veebr. s. a.

Iseäralise tulu- ja ärimaksu komitee (Tallinnas, Vabaduse p., Krediitkassa ruumides) teatab et

kõik aruandvad ettevõtted on kohustatud esitama iseäralisele tulu- ja ärimaksu komiteele, ühe kuu jooksul pärast aruande kinnitamist peakoosoleku või vastava asutuse poolt, täieliku aasta aruande ja bilansi neljas eksemplaris, ühes ära kirjaga peakoosoleku otsuse kinnituse üle, ära näidates puhtakasu jaotust. Aruandele tuleb juure lisada: 1) arve kapitaal- ja kasuprotsendi maksu maksmise üle, juure lisades E. Panga osakonna algkviitungi. 2) nimes- tik äritunnistuste üle, 3) nimekirja juhatuse, nõukogu, revisjoni- ja valvekommisj. jne. üle, äratähendades kui palju keegi neist rahalist tasu on saanud, 4) teatis, kui palju on ettevõtte poolt võlgade pealt makstud 0/0, üle 120/0 ja 5) teatis, missuguses „R. T.“ on välja kuulutatud lõpubilans. Eelpool tähendatud käib aruande aasta kohta.

Hiljemalt 15. maiks s. a. on kõik ettevõtted kohustatud sisse andma või posti kaudu saatma selleks määratud vormil (nr. 3) kirjaliku teadaande oma tulude üle läinud operatsioonasta eest, juurelisades: a) täieliku aruande ja b) selle kinnitamise protokollid ära kirja. (R. T. nr. 29/30-1924. a.)

12. veebruarist s. a. ilmusid müügile uued 5-, 10-, 15-, 20 ja 45-margalised õhupostmargid. Margid on kolmenurgelised (R. T. nr. 29/30-24. a.)

Teedeministri määrus Sonda, Ülemiste ja Kohila jaamade avamise kohta kauba vastuvõtmiseks ja väljaandmiseks Eesti-Läti-Leedu-Saksa raudteede otseühenduses on avaldatud R. R. nr. 29/30-24. a.

Rahaministri korralduse põhjal 9. veebr. s. a. on väljaantud uued 500 margalised riigikassatähed. Kassatähe eeskülje keskkoha on paigutatud Tallinna Toompea lossi gravüür. Gravüüri kohal on paigutatud sõnad: „Eesti Vabariigi kassatäht viis-sada marka“ ja gravüüri alla - värviline roset, roseti peale valge number „500“. Kassatähe tagakülje keskkoha on paigutatud kaks ümmargust ja üks ovaalroset. Ovaalrosetile on paigutatud number „500“ ja sõna „Marka“. Roseti all on trükitud: „Riigikassatäht on Eesti Vabariigi piirides seaduslik maksuabinõu. Riigikassatähete eest vastutab Eesti riik kogu oma varandustega ja sissetulekutega“. Kassatähed on trükitud valgele paberile, milles on vesimärgid looklevatest jämedatest ristjoontest sünnitatud ruutudena. (R. T. nr. 29/30-1924. a.)

Isiklikud teated.

Varanduse hoolekanne. Peeter Urbanasi varandusele, mis asub Narva-Jõesuus, Magerburgi t. 3.

Turu ülevaated.

Rahaturg.

Eesti panga arvetes aruande aja kestel oleks tähtsamatena muutustena märkida välisvaluuta kasvamist. Välisvaluuta tagavarad langesid küll jaanuaris, kuid tuntav tõus veebruari jooksul viis nad endisele kõrgusele. Aktivas näidatud kahanemine on kompenseeritud väliskohustuste langemise arvel.

Laenude liikumises väärib tähelepanu ligi 100 miljoniline uute laenude andmine põllumajandusele, metsa väljaveoks, seemnevilja, loomatoidu ine. sisseveoks. Tähtendatud laenu on täielikult võetud summades, mis vabanenud endiste laenude tasumisest.

Diskonteeritud vekslite arve on kahanenud 1,2 miljoni võrra. Hoiumismad kasvasid 26,1 miljoni võrra 495,3 miljoni peale ning summad riigikassa jooksva arvel 60,7 miljoni võrra 2161,1 milj. peale.

Kassa peapangas tõusis 4,3 milj. võrra, kuna suurte maksmiste tõttu osakondade kassa 140 milj. võrra kahanes.

Eesti panga tähtsamate arvete seis.

(milj. mrk.)

Aktiva.	31.XII.23.	27.II.24.	Liikumine.
Kassa peapangas	424,2	468,5	+ 44,3
osakondades	540,8	500,9	- 139,9
Välisvaluuta kassas, väljamaa pankades ja väljamaa vekslid.	1.232,4	1.204,8	- 27,6
Diskonteeritud vekslid	1.121,3	1.120,1	- 1,2
Konto-korrent arved	2.516,1	2.517,5	+ 1,4
Passiva.			
Pangatähed	2.250,0	2.250,0	muutusega
Riigikassa jooksev arve	2.100,4	2.161,1	+ 60,7
Hoiumismad	469,2	495,3	+ 26,1
Väliskohustused	67,7	-	- 67,7

Kaubalaadimised riigi raudteel.

Üksikutele nädalatele on meie era-kokkuvõtte järele riigi raudteedel (laiaroopalisel, Paide-Tamsalu, Valk-Mõniste ja kindluse Nõmme-Vääna kitsaroopalistel liinidel) kaupu laaditud järgmisel määral (vagunid):

	6-12. jaan.	12-18. jaan.	18-24. jaan.	24-31. jaan.	1-6. veebr.	7-13. veebr.
Teravilja ja jahu	194	43	48	109	87	77
Kartulid	34	22	17	13	19	6
Elusloomi	65	98	92	76	67	90
Linu	49	36	36	37	33	60
Põletispuid	528	543	461	590	541	629
Muud metsamaterjaali	167	204	119	254	288	427
Põlevkivi	114	95	57	110	57	122
Muud era-kaupa	750	778	624	904	804	1015
Kokku	1904	1819	1454	2093	1902	2426
Raudtee veod	192	191	109	211	195	223
Kokku laaditud	2096	2010	1563	2304	2097	2649
Tallinna laiaroopalisesse kaubajaama on samade aegade jooksul sisemaalt sisse tulnud:					1-7 veebr.	8-14 veebr.
Teravilja ja jahu	5	8	2	4	1	2
Kartulid	1	-	2	1	9	-
Põletispuid	276	347	286	278	436	339
Metsamaterj. . . .	35	71	52	116	164	182
Linu ja fakku	3	23	6	10	13	7
Muud erakaupad	48	8	41	3	59	42
Põlevkivi	-	35	50	51	42	24
Kokku	368	492	439	463	724	599

Viimased börs kursid*)

	London			Stockholm			Helsingi			New-York		
	1923 a.		1924. a.	1923 a.		1924. a.	1923 a.		1924. a.	1923 a.		1924. a.
	29. II.	22. II.	29. II.	29. II.	22. II.	29. II.	1. III.	21. II.	28. II.	29. II.	21. II.	29. II.
Naelsterling	-	-	-	17.71	16.49	16.48	171.75	171.25	170.95	4.71	4.315	4.30
Dollar	4.705	4.315	4.306	3.76	3.82	3.83	3.65	39.80	39.78	-	-	-
Prantsuse frank	77.05	100.45	102.01	23.00	16.40	16.05	223	166	164	-	-	-
Helveetsia frank	-	-	-	70.65	66.20	66.40	-	-	-	-	-	-
Rootsi kroon	17.72	16.49	16.47	-	-	-	9.70	10.395	10.38	-	-	-
Soome mark	17.20	17.137	17.125	10.33	9.61	9.63	-	-	-	-	-	-
Daani kroon	24.21	27.175	27.165	73.25	60.75	60.80	7.10	630	632	-	-	-
Hollandi gulden	11.89	11.535	11.532	148.85	143.00	143.00	14.45	14.86	14.85	-	-	-
Eesti mark	-	-	-	-	-	-	10.75	10.50	10.50	-	-	-
Kuld per unts	88/-	95/8	95/11	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*) London noteerib kurse: £ 1 nii mitu vastava maa rahaüksust. Mujal on noteerimisviis nagu Tallinnas, s.t. kurs näitab ühe naelsterlingi ja dollari hindu oma maa rahaüksustes ja kõikide teiste valuutade hindu 100 üksuse eest.

Tallinna börsed kursisedel

Kuupäev		1 dollar	1 naelsterling	1 biljon Saksa r. mk.	100 Soome marka	100 Rootsi krooni	100 Daani krooni	100 Prantsuse frk.	100 Holl. guld.	1 Lat	100 Tšehosl. kr.	1 kuld rubla	100 Itaalia liiri	100 Helveetia fr.
25. II	O.	378,5	1630	—	944	9850	5950	1625	14135	71,75	1085	188	1640	6575
	M.	379,5	1637	90,—	954	9950	6050	1675	14235	73,25	1115	—	1670	6625
	T.	—	1637	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26. II	O.	378,5	1627	—	944	9850	5950	1610	14125	71,75	1085	188	1645	6575
	M.	379,5	1634	90,—	954	9950	6050	1660	14225	73,25	1115	—	1675	6625
	T.	379,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27. II	O.	378,5	1624	—	943	9820	5925	1570	14100	71,75	1085	188	1645	6575
	M.	379,5	1631	90,—	953	9920	6025	1620	14200	73,25	1115	—	1675	6625
	T.	379,5	—	—	—	—	6025	—	—	—	—	—	—	—
28. II	O.	378,5	1624	—	943	9825	5950	1530	14075	71,75	1085	188	1630	6575
	M.	379,5	1631	90,—	953	9925	6050	1580	14175	73,25	1115	—	1660	6625
	T.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29. II	O.	378,5	1626	—	944	9830	5950	1570	14100	71,50	1085	188	1630	6575
	M.	379,5	1633	90,—	954	9930	6050	1620	14200	73,50	1115	—	1660	6625
	T.	—	1633	—	—	—	—	—	14200	—	—	—	—	—
1. III	O.	378,5	1624,5	—	944	9840	5950	1550	14100	71,75	1085	188	1630	6575
	M.	379,5	1631,5	90,—	954	9940	6050	1600	14200	73,25	1115	—	1660	6625
	T.	379,5	1631,5	—	954	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis läinud nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem Ameerika sort.	pd.	570—700	Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	4200—5000
„ „ sõre Ameerika	„	650—720	„ „ Mexiko	—
A/S. Rotermanni tehaste jahud: nisu, pehme, ...	„	520—640	Tee, lahtine Pekoe broken, Java	4600—4800
„ sõre	„	640—670	„ „ Orange Pekoe, Java	5600—6000
„ pehmed, teised sordid	„	—	„ „ „ Tselon	6000—6600
Rukki jahud	„	295—300	Suhkur, peenike, valge, Saksamaa	1120—
„ püül	„	410—455	„ „ Java	—
Nisu, Vene	„	255—260	„ „ Poola ja Tšehoslovaakia	1140—1160
Rukis Eesti	„	280—285	Siirup, kartuli, B 42°	750
„ Vene	„	—	„ „ B 38°	—
Kaerad, toidu, Vene	„	255—260	„ „ Glucose	725
Odrad, ...	„	—	Sool, lahtine	53—55
Erned, rohelisted, Eesti	„	—	Heeringad, Yarmouth, Mattie	tünn 4500—4800
„ „ Hollandi	„	—	„ „ Shotti Mat Full	4800—5000
Riis, Burma II.	„	660—680	„ „ Mattie	4700—4900
Kartulid, eksport fob Tallinn	„	—	„ „ Norra Full	—
„ piirituse	„	—	„ „ Islandi	2500
Kartuli tärklis „Superieur“	„	585—600	Liba, sea, I. sort	pd. 1400—1520
Pilm, pudelites	ltr.	20	„ „ looma, I. sort	500—1100
Või, melerei, eksport	pd.	4720—4800	Pekk, eksport. I s.	—
Margariin, väljamaa	„	1920—2000	Heinad, aasa	vaguniviisi —
Juust, kohalik, Schveitsi.	pd.	2400—2600	Õlikoogid, linaseemne	270—275
„ „	„	—	„ „ palmi	215
Kaseiin	„	700—1000	„ „ päevalille	270—275
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	„	15—16	„ „ soja	345—355
„ „ II. s.	„	14	Nisukliid	180—190
Kakao, Inglis	„	1200—1400	Rukkikliid	—
„ Ameerika	„	1100—1200	Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars. 37,5—41,75
„ Hollandi	„	1600—1700	„ „ Mitkal, ekstra	29—30,75
Kohvi, Rio, Santos	„	3200—3800	Lina, Liivi R.	pd. 2350—2400
„ „	„	—	„ „ Võru-Petseri	2700—2800

Lina seemned, õli 87½/200 basis fr. Tall.	—
" külvil 98—99 " . . . . . pd.	—
Takud, Codilla I. . . . . "	—
" " II. . . . . "	—
Kivisüsi, auru, Yorkshire 2k. pest. "	59—62
" " Newcastle " . . . . . "	57—58
" sepa " . . . . . "	64—66
Koks, valu " . . . . . "	95—100
" gaasi " . . . . . "	85
Põlevkivi, I. sort " . . . . . "	10
Põlevkivi, II. sort " . . . . . "	7,5
" III. " . . . . . "	5
Raud, sordi " . . . . . "	300—320
" talad " . . . . . "	255—260
" vits " . . . . . "	440—490
" raud plekk " . . . . . "	440—500
" " tsingitud " . . . . . "	720—760
Teras Inglis. " . . . . . "	—
" Saksa " . . . . . "	—
" nikkel " . . . . . "	—
" vedru " . . . . . "	450—500
" tööriistade " . . . . . "	1100—1200
" talla " . . . . . "	340—380
Malm " . . . . . "	240—250
Inglitina " . . . . . "	7200—7500
Seatina " . . . . . "	950—1000
Vask, plekk punane " . . . . . "	4000—4800
" " valge " . . . . . "	3600—4600
Tsink-plekk " . . . . . "	1600
Masinaõli, Vene, Nobel No. 6. " . . . . . "	535—540
" " Ameerika " . . . . . "	520—540
" " solaar " . . . . . "	—
" " Vacuum Vene " . . . . . "	1000—1300
" " auto " . . . . . "	700—750
Tsilindriõli, Vene " . . . . . "	600—730
" " Ameerika " . . . . . "	50—700
Põlevkivi õli " . . . . . "	180—240
" pigi " . . . . . "	300
Nafta, Vene " . . . . . "	240—260
" " Ameerika " . . . . . "	200—210
Petrooleum, Vene " . . . . . "	280—290
" " Ameerika " . . . . . "	280—290
Bensiin, Vene " . . . . . "	600—650
" " Ameerika " . . . . . "	600—650
Pliiritus, eksport. (excl. vaat) fob ltr. "	\$ 0,20
Pesusooda " . . . . . pd. "	185—195
Seebikivi 72½/0, Inglis " . . . . . "	540—590
Parafiin 50—520 " . . . . . "	—
" 1200—1340 " . . . . . "	—
Parkimise ekstrakt " . . . . . "	850
Väävel, õie 980/0 " . . . . . "	360—400
Värvivid, nigrosin vees sulav, välj. kg. "	525
" tsinkvalge Saksa roh. PZ. pd. "	1680
" " Prantsuse " . . . . . "	1680
" tinavalge Inglise " . . . . . "	1450
" ooker Prants. " . . . . . "	300
Väetisained Superfosf. "Silva" (k. 6 pd.) "	—
" 17-18½/0 fr. Tallinn. " . . . . . "	—
" Superfosf. E. T. K. must kukk (k. 6 pd.) "	—
" 18—20½/0 fr. Tallinn. " . . . . . "	—
" Thomasjahu k.100kg. 15-17½/0 " . . . . . "	—
" Kaalisool, 30½/0, kott 6 pd. frko jaam "	—
" " 400/0 " . . . . . "	—
" Kainiit 120/0 lahtine, " . . . . . pd. "	—
" Norra salpeeter, kott 6 pd. " . . . . . "	—
" Vosvoriit, Eesti 60/0 " . . . . . "	—
Paber, rotatsioonil " . . . . . "	410

Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela "	pütt 745
Tsement, Portland, Port-Kunda pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda. "	—
Tsement, Portland, Aseri " . . . . . "	690
Kriit, toores " . . . . . "	pd. 85—100
" pestud " . . . . . "	110—130
Asfalt " . . . . . "	160
Tõrv, kivi " . . . . . "	—
" puu " . . . . . "	—
Lubi " . . . . . "	—
Gips, tükikides frko Isborsk " . . . . . "	—
" " jahvatatud " " " . . . . . "	—
" " krohvimise, loko " " " . . . . . "	70
Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall. "	6100
Puumaterjalid, saetud D/B/B/ Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal. . . . . "	—
Puumaterjalid " . . . . . "	—
" " IV s. " . . . . . "	—
" " propsid; 7x7 " . . . . . "	—
" " liiprid " . . . . . "	—
Põletispuud, sega 200/0 okaski, k. sld. "	5500—5800
" " " " " " " . . . . . "	—
Nahk, talla, Eesti kodumaa tooresnast valmistatud " . . . . . pd. I s. "	4400—4600
Nahk, talla, Ameer. tooresn. valmist. " . . . . . I sort "	5000—5200
Nahk, talla, Ameer. tooresn. val mist. " . . . . . II sort "	4400—4600
Toores nahk väikesed ja suured " . . . . . "	—
Tuletikud, origin. käst (500 pakki) "	5800

Prahid :

Lina			
Tallinn — Stettin "	tonn	—	—
" " Ghent "	"	—	—
" " Dundee "	"	—	—
" " Belfast "	"	—	—
" " "	"	—	—
" " "	"	—	—
Takud + %/0			
Puumaterjalid D/B/B/	standard		
Tallinn — London "	"	—	—
" " E. C. C. P. (Ingl. idarand) "	"	—	—
" " Antwerpen "	"	—	—
" " Southampton "	"	—	—
" " Manchester "	"	—	—
" " "	"	—	—
" " "	"	—	—
Segakaup	tonn		
Tallinn — Stettin "	"	—	—
" " London "	"	—	—
" " Stockholm, või "	"	—	—
" " "	"	—	—
" " "	"	—	—
Kartulid			
Tallinn "	"	—	—
" " "	"	—	—
" " "	"	—	—
" " "	"	—	—
" " "	"	—	—
" " "	"	—	—
" " "	"	—	—
" " "	"	—	—
" " "	"	—	—
" " "	"	—	—

Metallitööstus A.-S.
„ILMARINE“
(end. Fr. Wiegand)

Tallinn, Rannavärava puistee nr. 21.

Võtab tellimisi vastu. Uued tööd:

1. Kütteseaded põlevkivi, turba, puu ja süte tarvis.
2. Transmissioonid ja nende osad rõngasmäärivate ja kuulilaagrite peal.
3. Aurumasinad, katlad ja igasugused reservuaarid.
4. Naftamootorid „R U S S“.
5. Igasugused vabrikute sisseademed.
6. „FRANCIS“ turbiinid.
7. Igasugune malm-teras ja vasevalu.

Paranduse tööd:

1. Igasugused aurumasinate ja mootorite parandused ja kordaseadmised.
2. Lokomobiilide, aurukatelde ja nende kütteseadete parandused ja ümberehitused.
3. Vabrikute ja töökodade sisseadete kokkuseadmine ja käimapanek.
4. Transmissioonide ümberehitused ja parandused.

Igasugused osad saada val tehase ladust.

**Agencies
wanted.**

Gentleman with offices in the City of London requires a few good Agencies from Manufacturers for England and Colonies.

Apply A. F. Langton, 124, Euston Road, London N. W. 1.

Graafiline ühing

„Kiri“

Tallinnas. Lai t. 38. tel. 18-66

= Valmistab kõiksugu =

tabelisi
planketta
vormulaare
palgaraamatuid
ringkirje

kontoritele ja kantselidele
niisama ka kontoraa-
matuid igasugu
eriliniatuuriga

**Töö korralik,
hinnad mõõdukad**

Eesti Pank

Osakonnad kõigis maakonna-linnades.

Arvete seis 31. detsembril 1923. a.

Aktiva:

Kassa a) pangatähed	464.783,900,—
b) riigikassatähed, vahetus- raha jne.	600.255,696,50
Väärtpaberid	60.576,146,—
Välisvaluuta	362.093,324,50
Laenuid välisvaluutas	296.465,454,—
Diskonteeritud vekslid	1.650.889,599,—
Konto-korret arved	2.576.407,174,50
Garantide ja akkreditiivide laenuid	660.213,995,—
Väljamaa korrespondendid „Nostro“	314.327,148,50
Korrespondendid „Nostro“	4.634,129,—
Korrespondendid välisvaluuta „Loro“	200.227,207,—
Korrespondendid „Loro“	7.106,185,—
Osakonnad	379.348,842,24
Mitmesugused arved	52.344,591,—
	<u>7.689.673.402,24</u>
Väärtused depooos	459.272,474,02
Inkasso dokumendid	346.414,200,59

Passiva:

Põhikapitaal	250.000,000,—
Tagavarakapitaal	72.283,136,—
Amortisatsioon kapitali	2.666,787,50
Pangatähed	2.250.000,000,—
Riigikassa	2.100.426,176,—
Hoiusummad	1.553.199,656,76
Korrespondendid välisvaluuta „Loro“	33.468,574,—
Väljamaa korrespondendid „Nostro“	34.269,952,—
Korrespondendid „Loro“	9.808,775,—
Garantid	589.175,853,—
Akkreditiivid	79.230,223,—
Osakonnad	379.348,842,24
Mitmesugused arved	97.983,113,—
1923. aasta pubaskasu	238.103,913,74
	<u>7.689.673.402,24</u>

Juhatus.

Pank toimetab kõiki pangaooperatsioone kodu- ja väljamaal.

E e s i P a n k

Osakonnad kõigis maakonnad-linnades.

Arrete seis 31. jaanuaril 1924. a.

A k t i v a :

Kassa a) pangatähed	522.631.000,—
b) riigikassatähed, raha jne.	707.604.427,88
Väärtpaberid	1.230.235.427,88
Välisvaluuta	65.243.074,—
Laenuid välisvaluutas	195.418.860,50
Diskonteeritud vekslid	328.443.518,—
Konto-korret arved	1.638.338.892,50
Garantide ja akkreditivide laenuid	2.597.415.776,—
Väljamaa korrespondendid „Nostro“	725.858.168,—
Korrespondendid „Nostro“	491.144.815,—
Korrespondendid välisvaluuta „Loro“	4.333.790,—
Korrespondendid „Loro“	267.165.743,—
Osakonnad	6.506.889,—
Mitmesugused arved	401.552.615,24
	47.447.071,62
	7.999.104.635,74
Väärtused depooos	475.632.981,52
Inkasso dokumendid	483.009.235,—

P a s s i v a :

Põhikapitaal	250.000.000,—
Tagavararakapitaal	72.283.136,—
Amortisatsioon kapitali	2.666.787,50
Pangatähed	2.250.000.000,—
Riigikassa	2.180.318.114,87
Hoiusummad	1.563.338.130,89
Väljamaa korrespondendid „Nostro“	82.432.632,—
Korrespondendid välisvaluuta „Loro“	111.348.988,50
Korrespondendid „Loro“	8.843.712,50
Garantid	662.855.233,—
Akkreditivid	69.589.662,—
Osakonnad	412.379.316,74
Mitmesugused arved	94.745.008,—
1923. aasta puhaskasu	238.103.913,74
	7.999.104.635,74

Juhatus.

Pank toimetab kõiki pangapratsioone kodu- ja väljamaal.